

Arkeologisk undersökning

Norra Ljunga 41

Undersökning av ett gravfält med domarringar
och stensättningar inför utökad täktverksamhet

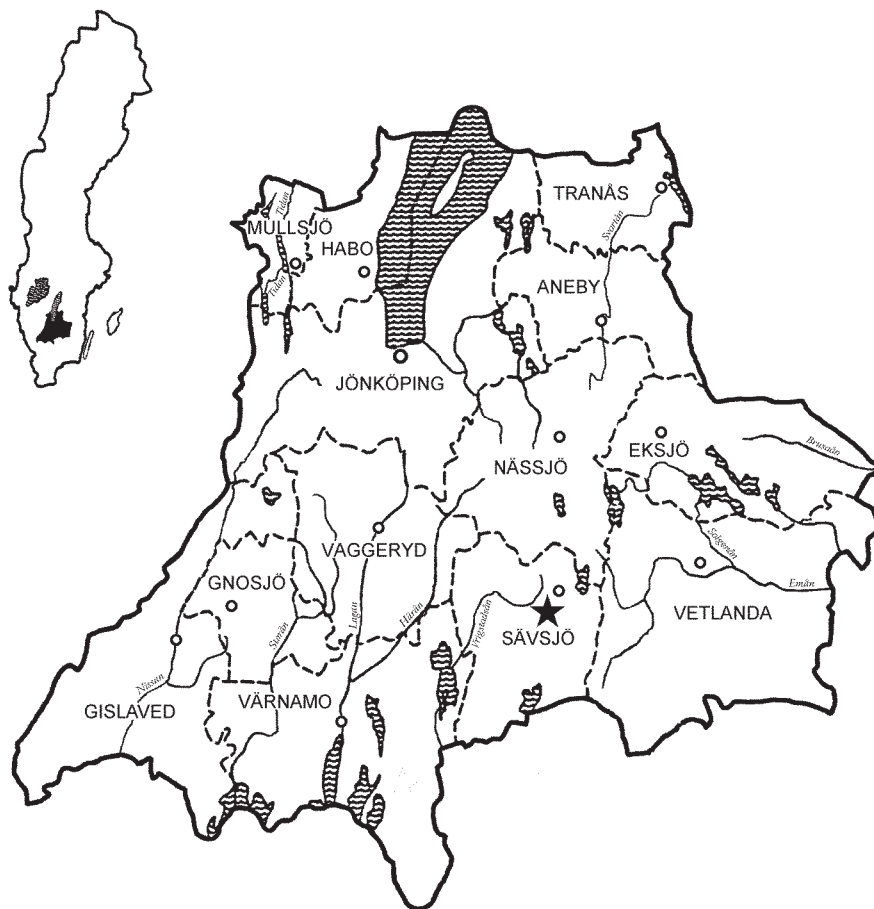
*Norra Ljunga socken i Sävsjö kommun
Jönköpings län*

Arkeologisk undersökning

Norra Ljunga 41

Undersökning av ett gravfält med domarringar
och stensättningar inför utökad täktverksamhet

*Norra Ljunga socken i Sävsjö kommun
Jönköpings län*

Rapport: Rickard Wennerberg, foto och ritningar: Lena Bergils (där inte annan anges)
 Grafisk design: Anna Stålhammar
 Tryckning och distribution: Birgitta Blomkvist och Marita Tidblom
 Omslagsbild: Detalj av bronsspiral till fibula från anläggning 2:2. Foto: Göran Sandstedt

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
 Tel: 036-30 18 00
 E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
 Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

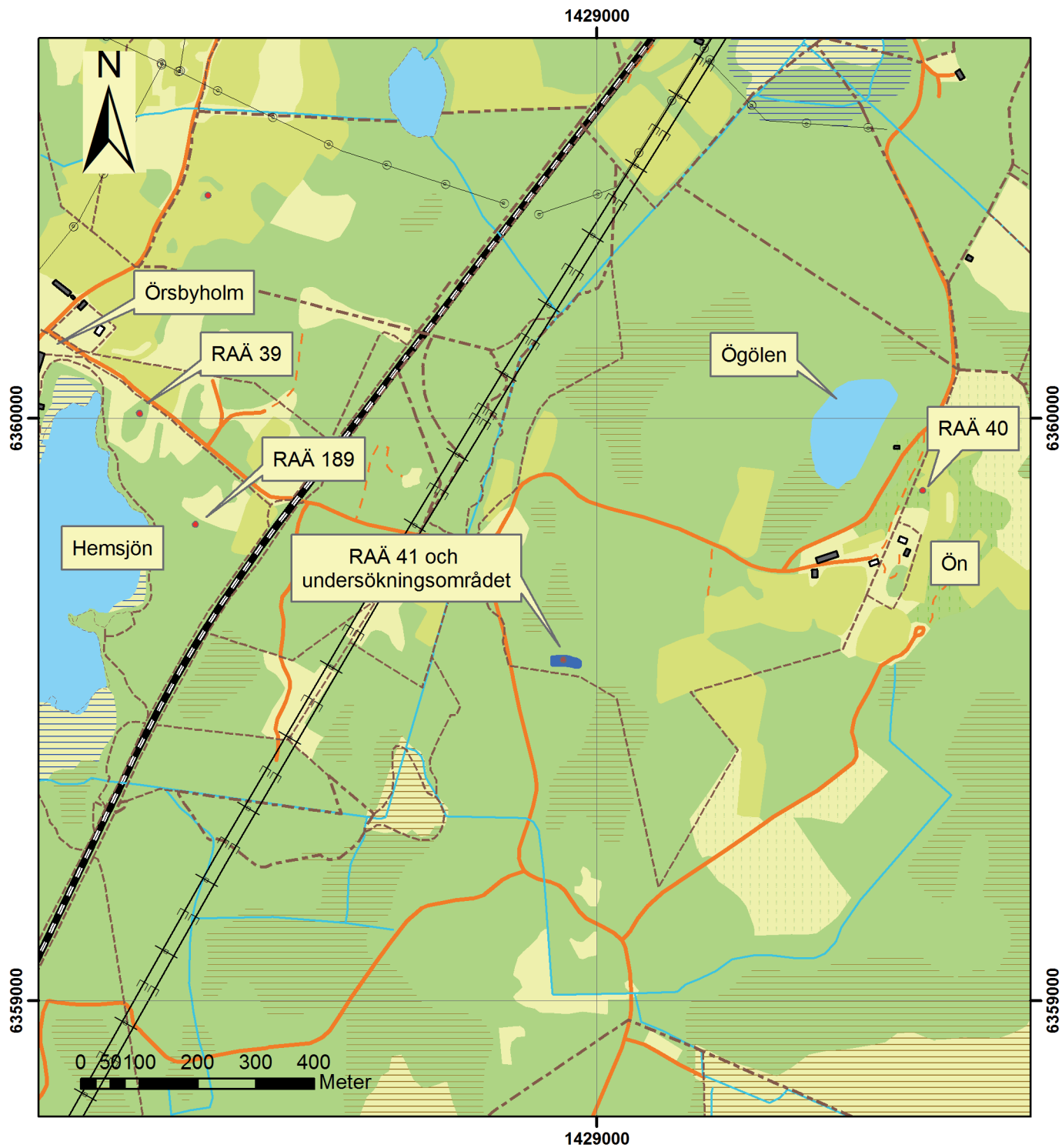
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2008

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	6
Tidigare undersökningar.....	6
Resultat.....	6
RAÄ 41 före undersökningen.....	6
Anläggningar.....	9
Anläggning 1, 103 och 1:A.....	9
Anläggning 2 (2:1 respektive 2:2).....	10
Anläggning 3.....	11
Anläggning 4 och 105	11
Anläggning 5 (5:1, 5:2, 101 och 104).....	13
Anläggning 102	14
Anläggning 106	14
Anläggning 107	15
Anläggning 108	15
Fynd.....	15
Sammanfattning.....	16
Administrativa uppgifter.....	17
Referenser.....	18
Tryckta källor.....	18
Otryckta källor.....	18
Arkiv.....	18
Figurförteckning.....	19

Bilagor

- Bilaga 1. Plan- och profilritningar
- Bilaga 2. Fyndförteckning

FIGUR 1. Översikt över undersökningsytan med RAÄ 41, samt omkringliggande registrerade fornlämningar. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inledning

Sommaren 1971 undersökte Jönköpings läns museum ett mindre gravfält bestående av domarringar och stensättningar inom fastigheten Örsbyholm 1:8, Norra Ljunga. Flertalet gravanläggningar var ej kända före undersökningen. På platsen var endast en domarring registrerad som RAÄ 41, Norra Ljunga socken.

Undersökningen föranleddes av att Örsbyholms markägare Gustav Andersson, tillsammans med företaget Gustavsson & Pettersson, ägare till en grustäkt på den intilliggande fastigheten Örsby 8:1, planerade för utökad täktverksamhet inom Örsbyholm 1:8. Undersökningen bekostades gemensamt av dessa två parter.

Undersökningen omfattade en yta av ca 830 m² och utfördes under juli månad 1971. Fältansvarig var Lena Bergils vid Jönköpings läns museum. Rapporten färdigställdes 2008 av antikvarie Rickard Wennerberg vid Jönköpings läns museum.

Målsättning och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att ta bort och dokumentera fornlämning RAÄ 41. Vid undersökningen framkom ytterligare anläggningar vilka även de kom att undersökas.

Den metod som användes var att ett område kring domarringen schaktades bort med maskin. Detta område kom sedermera att utvidgas i syfte att bättre avgränsa de anläggningar som framkom. Över området sattes därefter ett koordinatnät ut. Därefter handrensades och handgrävdes de framkomna anläggningarna, för att sedan ritas i plan och profil, samt fotodokumenteras. Även de framkomna fynden markerades på planritning.

Då detta gjorts kom ytterligare ytor kring anläggningarna att schaktas fram med maskin, varvid fler anläggningar framkom. Sammanlagt framschaktades närmare 50 x 10–20 meter (O-V), vilket motsvarade en yta om ca 830 m².

Före 1971 hade praktiskt taget inga arkeologiska insatser genomförts i Sävsjö kommun.

Topografi

Norra Ljunga socken är en av de mindre socknarna i Västra härad och det gamla folklandet Njudung. Socknen uppvisar en varierad terräng med stora höjdskillnader, trots sin ringa storlek. I vissa delar finns höjder på mer än 270 meter över havet. Stora delar av socknen utgörs av jordbruksmark, där stora arealer med tidigare moss-, sjö- och madmarker uppodlades under 1800-talet och början av 1900-talet. Inom socknen är även stora skogs- och mossområden. Genom socknen flyter Ljungaån och Torkån, vilka båda är östliga utlöpare till Lagan (Schultz 1955).

Ljunga är omnämnt som egen socken i en källa redan år 1337, och stavades då *Lionga* (Ohlén 1941, Schultz 1955).

Undersökningsytan var belägen omedelbart norr om en befintlig fastighetsgräns. Ca 800 meter västerut är sjön Hemsjön (även kallad Örsbysjön), där Örsbyholm är beläget. Ca 500 meter nordöst om RAÄ 41 är den mindre Ögölen.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Socken är trots sin obetydliga storlek rik på fornlämningar. En stor del av dessa, från olika tidsepoker, förekommer längs med Ljungaån och Torkån. Redan 1935, alltså före den av riksdagen initierade och av Riksantikvarieämbetet genomförda fornminnesinventeringen, genomfördes en sockeninventering av Norra Ljunga (Schultz 1955).

Vid Örsbyholm är belagt ett större säteri, till vilket flertalet gårdar runtomkring hörde. Säteriet innehades kring 1770 av dåvarande landshövdingen C. E. Silfverhjelm (Schultz 1955).

700–800 meter nordväst om platsen för undersökningen av RAÄ 41 är RAÄ 39, två resta stenar, samt RAÄ 189, en torpbebyggelse, registrerade i fornminnesregistret. Närmare 700 meter nordöst om RAÄ 41 är RAÄ 40, en stor kvadratisk stensättning, närmare en meter hög och 19 meter i sida (FMIS).

Tidigare undersökningar

Före 1971 hade alltså praktiskt taget inga arkeologiska insatser gjorts i Sävsjö kommun. För Norra Ljungas del har sedan dess en handfull utredningar och undersökningar genomförts. I början av 1990-talet återställdes skadade gravar inom fastigheterna Kockhemmet och Örsby (Nordström 1993). I årtiondets mitt utfördes en utredning inför en ny sträckning av väg 767, varvid en förhistorisk boplatz framkom. Denna undersöktes och visade sig bl a bestå av långhus och härdar, daterade till romersk järnålder (Nordström 1994a, 1994b och 2004).

I slutet av 1990-talet genomfördes även en utredning inom fastigheterna Norra Ljunga 3:1 och 6:8, varvid både stensättning, fossil åkermark, samt historiska lämningar framkom (Engman 1999).

Resultat

RAÄ 41 före undersökningen

I fornminnesregistret var RAÄ 41 angiven som rest av domarring, ca fem meter i diameter och bestående av fem stenar. En grop, där ytterligare en sten tidigare stått, vilken vid registreringstillfället var försvunnen, observerades också (FMIS).

Vid en besiktning av platsen för domarringen några månader före undersökningen 1971, kunde en av Jönköpings läns museums antikvarier konstatera förekomsten av ytterligare stenar i markytan nära domarringen. I övrigt var marken i det närmaste stenfri (Lindqvist, meddelande 31 mars 1971, Jönköpings läns museums antikvarisk-topografiska arkiv).

Undersökningen av domarringen igångsattes i början av juli 1971 och fortsatte några dagar in i augusti månad. Fältansvarig var Lena Bergils vid Jönköpings läns museum.

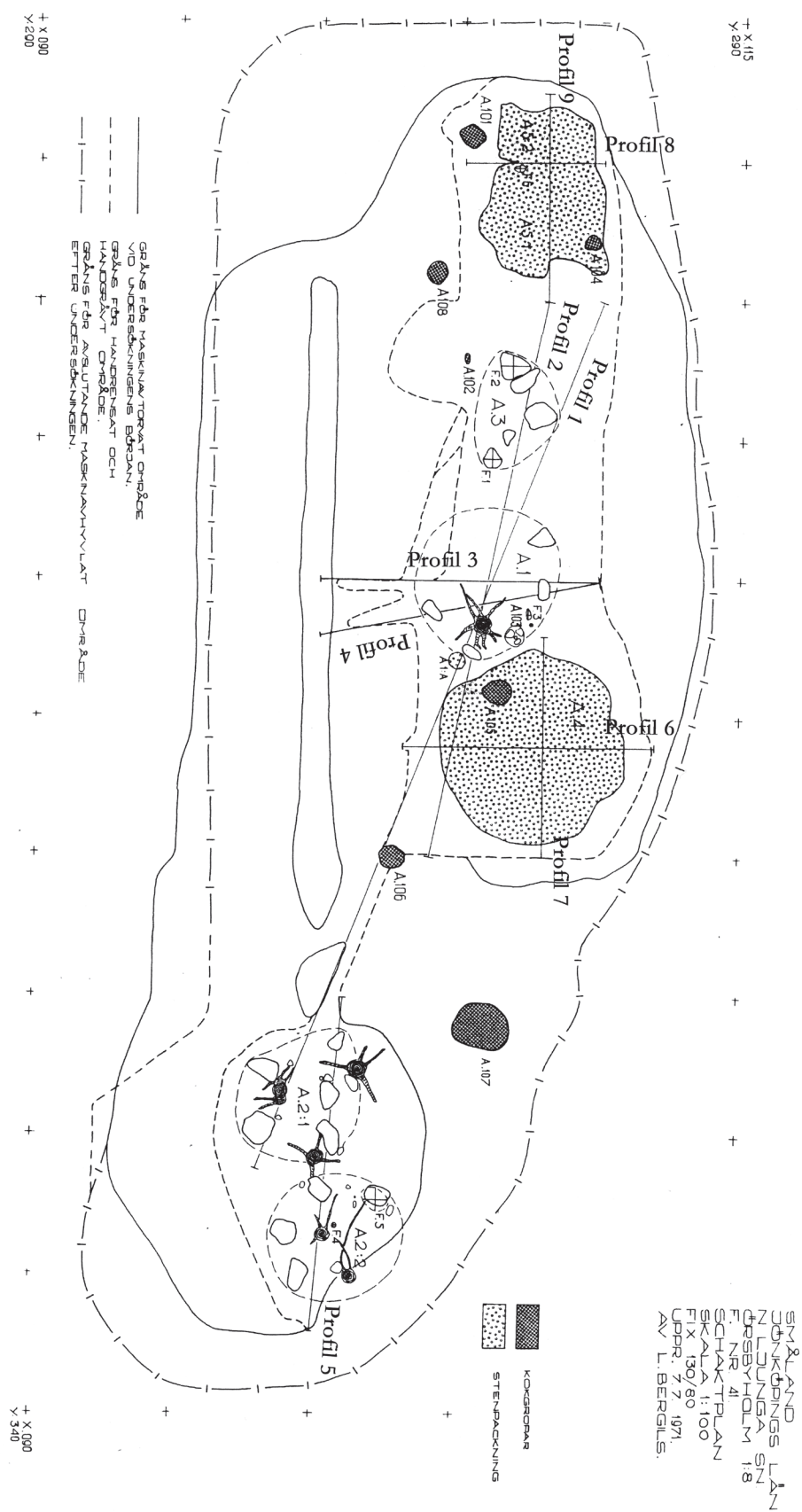
FIGUR 2. Översikt över platsen för undersökningen. Foto från SSO av Lena Bergils (nr 1:9).

Domarringen fick vid undersökningen anläggningsnr 1. Ytterligare ytor kring domarringen kom att schaktas fram med maskin samt handrensas, varvid ytterligare anläggningar framkom (se FIGUR 3 och 4).

Väster, norr och öster om undersökningsområdet växte vid undersökningstillfället barrskog, medan äldre åkermark vidtog längre söderut (se FIGUR 2).

FIGUR 3. Maskinavbaning vid undersökningen, arbetsbild. Foto Lena Bergils (ej numrerad).

FIGUR 4. Översiktsplan över undersökningsytan med undersökta och inmätta anläggningar, samt profiler och fynd. Något bearbetad av författaren. Ej skalenlig.

Anläggningar

Anläggning 1, 103 och 1:A

Anläggningen var alltså redan före undersökningen registrerad i fornminnesregistret såsom rest av en domarring, något som bekräftades vid undersökningen. Anläggningen syntes före avtorvningen som en oregelbunden halvcirkel, öppen mot VSV där en eller flera stenar saknades. Halvcirkeln bestod av fyra stenar, med en invändig diameter om ca 3,8–4 meter. Väster om en av stenarna var en stor stubbe med vilt förgrenat rotsystem. Torven utgjordes av mossar, barr och rötter (se FIGUR 5).

Vid undersökningen framkom i anläggningens nordöstra hörn ett fyndlager (fyndnr 3), bestående av ett mindre lager med brända ben och keramikskärvar, vilka var mycket sköra och flisiga. Keramiken var ljus beigebrun och grovt magrad (se FIGUR 6). Även ett möjligt kamfragment framkom.

Fyllningen mellan stenarna utgjordes av sand och grus och såväl

FIGUR 5. Anläggning 1. Foto från NV av Lena Bergils (nr 1:36A).

inom anläggning 1 som inom anläggning 3, några meter längre västerut, fanns ett flertal småstenar, vilka glesnade av omedelbart utanför anläggningarna.

Två profiler drogs över anläggningen från norr till söder, respektive nordnordväst-sydsydöst, varefter dessa ritades (se profil 3 och 4; BILAGA 1, figur 1 och 4).

I östra delen framkom två anläggningar (anläggning 103 respektive 1:A). 103 var en rund, ca 0,7 meter i diameter, stor mörkfärgning, belägen i nordöstra delen och i kant av anläggning 1. Möjligen var detta platsen för en av de saknade stenarna (jfr ovan).

Anläggning 1:A var något utanför kanten i sydöstra delen av anläggning 1 och bestod av en mindre rund stenpackning, ca 0,6 meter i diameter.

FIGUR 6. Bitar av keramik från anläggning 1 (fyndnr 3).
Foto Göran Sandstedt.

Anläggning 2 (2:1 respektive 2:2)

Anläggningen syntes före avtorvningen som en svag förhöjning med fem eller sex stenar synliga i kanten. Det invändiga avståndet mellan stenarna var ca 3,7 meter. Tre stubbar var inom anläggningen och torven bestod av mossa, ljung och rötter.

Anläggningens begränsning mot norr var oklar och för att få fram en tydligare bild av anläggningen flyttades intilliggande dumphögar med maskin. Därefter röjdes anläggningen från kvarvarande vegetation, samt avtorvades.

Anläggning 2 framstod då som två anläggningar, en västlig respektive en östlig. Den östra delen tolkades som en skadad domarring (anläggning 2:2; se BILAGA 1, figur 5b) med fyra större stenar. Ett fyndlager framkom (fyndnr 5), vilket bestod av brända ben och ett bronsföremål, en bronsspiral med tråd, sannolikt till en fibula (se FIGUR 7). Något sydöst om fyndnr 5 framkom ännu ett fynd (fyndnr 4). Detta bestod av brända ben, järnfragment efter en kniv (FIGUR 8), samt keramik från ett lerkärl med tillhörande handtag. Keramiken

FIGUR 7. Detalj av bronsspiral till fibula från anläggning 2:2 (fyndnr 4). Notera den virade tråden i vänstra delen.
Foto Göran Sandstedt.

FIGUR 8. Fragment tillhörande kniven från anläggning 2:2 (fyndnr 4). Foto Göran Sandstedt.

var ornerad, tunn och svartfärgad. Botten av kärlet rekonstruerades i mitten av 1990-talet (FIGUR 9) och enligt muntlig uppgift från Ole Stilborg vid Keramiska Forskningslaboratoriet, Lunds Universitet, var kärlet av folkvandringstida typ (Stilborg, muntl.).

Även anläggningen i väster (anläggning 2:1; se BILAGA 1, figur 5a) visade sig vara rest av en domarring med sex större stenar. Inga fynd framkom i denna anläggning.

En profil drogs genom både 2:1 och 2:2 i närmast västnordväst-östsydöstlig riktning, vilken ritades (se profil 5; BILAGA 1, figur 6).

Anläggning 3

Anläggningen syntes före undersökningen som tre något över torven uppstickande stenar. Två av dessa var flata, och låg vid undersökningstillfället ned. Den tredje hade skarpa kanter och stod på högkant (se BILAGA 1, figur 7a och b). Torven bestod av mossor med barr, samt något ljung och rötter.

Fyllningen mellan och utanför stenarna bestod av småsten (från grus till decimeterstora), sand (gul, grågul, rödgul), samt jord.

Anläggningen rensades fram i början av undersökningen, varvid en stenpackning framkom ca tre meter längre västerut (se vidare nedan under anläggning 5).

Vid fortsatt undersökning av anläggning 3 framkom två fyndlager (fyndnr 1 och 2; se BILAGA 1, figur 7b, samt BILAGA 2), vilka bestod av ca 40-50, respektive ca 10 fragment av brända ben. Anläggning 3 var troligen rest av en domarring.

Anläggning 4 och 105

Anläggning 4 visade sig vara en stensättning, vilken finrensades i början av undersökningen. Stensättningen var något oregelbunden, ca 6,5-7 meter i diameter med stenpackning, som ritades och undersöktes (se FIGUR 11, samt BILAGA 1, figur 8). Två profiler drogs genom stensättningen i nord-sydlig, respektive öst-västlig riktning, vilka ritades (se BILAGA 1, figur 9).

FIGUR 9. Det rekonstruerade kärlet med handtag från anläggning 2:2 (fyndnr 4). Notera även ornamentiken på delen nederst till höger. Foto Göran Sandstedt.

FIGUR 10. Översiktsbild över mellersta delen av gravfältet. Från vänster till höger anläggning 5, 3, 1 och 4. Foto från SO av Lena Bergils (nr 1:26).

Inga fynd gjordes istensättningen. I anläggningens sydvästra del framkom dock ytterligare en anläggning (anläggning 105). Denna var närmast rund, ca 0,9–1 meter i diameter, och tolkades vara en kokgrop. Gropen innehöll kol, bränd sand, sot, samt ett fåtal brända stenar.

FIGUR 11. Anläggning 4 vid undersökning. Foto från NV av Lena Bergils (nr 2:28).

Anläggning 5 (5:1, 5:2, 101 och 104)

Anläggningen framkom i samband med att anläggning 3 framrensades (se ovan). Anläggning 5 föreföll först vara en stenpackning, rektangulär till formen och ca 5,5–6 x 3,5–4,5 meter stor (O-V). Efter fortsatt rensning framstod anläggningen som två sammanhängande stensättningar, betecknade 5:2 i väster, respektive 5:1 i öster. Var och en var omgiven av en stenram, bestående av större stenar (se BILAGA 1, figur 10).

Anläggning 5:1 var ca 4–4,5 x 3,5–4 meter stor (N-S) med stenpackning och större stenar kring kanten. Vi fortsatt grävning kunde en inre kantkedja, samt en nedgrävning med sotfärgad mylla konstateras i anläggningens centrala delar (se FIGUR 12, samt BILAGA 1, figur 11).

Två fynd framkom i anläggningen (fyndnr 6 och 7). Sistnämnda utgjordes av 13 st krukskärvor i profilen mellan 5:1 och 5:2 (se BILAGA 1, figur 12, översta profilen). Även fyndnr 6 utgjordes av krukskärvor och hittades i sydvästra delen av 5:1.

Anläggning 5:2 var ca 3,5 x 1,5–2 meter stor (N-S), med något glesare stenpackning samt större stenar i kanten, men också med större sten inne i själva anläggningen.

Två profiler drogs genom anläggning 5 (se BILAGA 1, figur 12), i nord-sydlig, respektive öst-västlig riktning.

Ytorna kring anläggning 5:1 och 5:2 rensades också fram, varvid ännu en anläggning (anläggning 101) framkom endast någon halv meter söder om 5:2. Denna tolkades som kokgrop och var närmast rund, ca 0,8–0,9 meter i diameter. I nordöstra delen av 5:1 kom ytterligare en anläggning (anläggning 104). Denna tolkades som kokgrop och var närmast rund, ca 0,5 meter i diameter. I gropen var bitar av kol (stora bitar), sot, bränd sand, samt några enstaka skörbrända stenar.

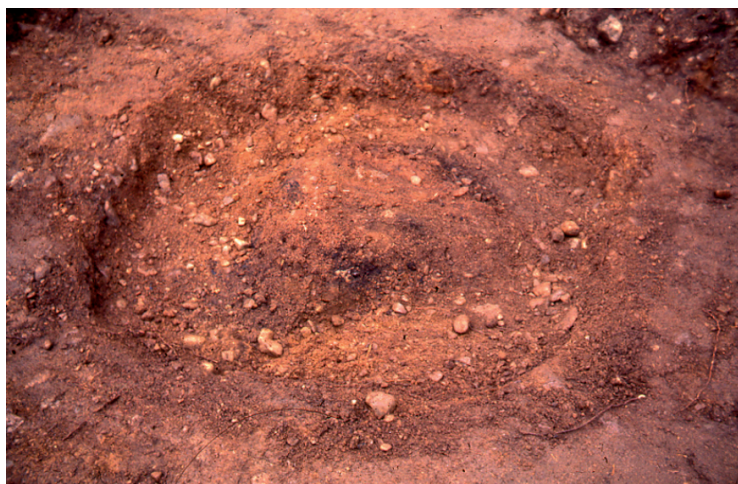
FIGUR 12. Anläggning 5 från O. Notera stenarna till den inre kantkedjan. Foto Lena Bergils (nr 3:13).

Anläggning 102

Anläggningen tolkades vara en kokgrop och var belägen ca en halv meter sydväst om anläggning 3. Den var endast ca 0,4 x 0,15 meter stor (O-V).

Anläggning 106

Anläggningen var belägen ca 2,5 m sydöst om anläggning 4 och var närmast rund, ca 0,9 m i diameter. Den innehöll kol, rikligt med sot, samt ett fåtal brända stenar. Anläggningen tolkades som kokgrop (se FIGUR 13).

FIGUR 13. Anläggning 106 från NNV. Foto Lena Bergils (ej numrerad).

Anläggning 107

Även denna tolkades vara en kokgrop och var belägen ca sex meter öster om anläggning 4 och ca 3,5 meter nordnordväst om anläggning 2:1. Anläggningen var något oregelbunden, ca 2 x 1,5 m stor (N-S) och innehöll mängder av skörbränd sten. I mossan var även sot och enstaka kolbitar.

Anläggning 108

Anläggning 108 var ca 1,5–2 meter sydöst om anläggning 5:1 och var närmast rund, ca 0,8 meter i diameter. Den tolkades vara en kokgrop.

Förutom de profiler som togs upp genom anläggningarna upprättades även två långprofiler tvärs över stora delar av undersökningsytan i VNV-OSO riktning (se BILAGA 1, figur 1, profil 1 och 2), vilka ritades. Ritningarna till dessa två profiler är dock ej medtagna i denna rapport, eftersom de ej tillför någon ytterligare information.

Fynd

Vid undersökningen registrerades sammanlagt sju fyndposter (se BILAGA 2). Fyndnr 1 och 2 gjordes i anläggning 3 och bestod av ca 40–50, respektive 10 fragment av brända ben, vilka endast vägdes och ej togs tillvara. Fyndnr 3 (domarringen RAÄ 41, anläggning 1) bestod även den av brända ben, men även av keramik, kol, samt ett möjligt kamfragment.

Fyndnr 4 (anläggning 2:2) utgjordes av brända ben, ornerad keramik till ett kärl (se FIGUR 9), samt kol och järnfragment, troligtvis från en kniv (se FIGUR 8). Fyndnr 5 gjordes även det i anläggning 2:2 och bestod av en bronsspiral till en fibula (se FIGUR 7), samt enstaka keramikbitar och kol.

Fyndnr 6 och 7 utgjordes av keramikskärvor och framkom i anläggning 5.

FIGUR 14. Grävpersonalen. Arbetsbild från undersökningen. Foto Lena Bergils (ej numrerad).

Sammanfattning

Under juli och början av augusti månad 1971 undersökte Jönköpings läns museum ett mindre gravfält bestående av domarringar och stensättningar inom Örsbyholm 1:8, Norra Ljunga socken i Sävsjö kommun. Den arkeologiska undersökningen gjordes eftersom en grustäkt på den intilliggande fastigheten Örsby 8:1 skulle komma att utökas. Undersökningen bekostades av företaget Gustavsson & Pettersson, samt Örsbyholms markägare Gustav Andersson.

Fältansvarig var Lena Bergils vid Jönköpings läns museum. På platsen var före undersökningstillfället endast en domarring registrerad (RAÅ 41, Norra Ljunga socken), och syftet med den arkeologiska undersökningen var att ta bort och dokumentera denna fornlämning. Vid undersökningen framkom emellertid ytterligare anläggningar i form av domarringar, stensättningar och kokgropar, vilka även de kom att undersökas. Alla anläggningar ritades även i plan, i förekommande fall även i profil, samt fotodokumenterades. Sammanlagt kom undersökningsytan att omfatta ca 830 m².

Bland de framkomna fynden var bl a en del av en bronsspiral till en fibula, fragment av en järnkniv, brända ben, samt keramik. Ett keramikkärl med tillhörande handtag kunde delvis rekonstrueras i mitten av 1990-talet och befanns vara av folkvandringstida typ.

Före 1971 hade praktiskt taget inga arkeologiska insatser genomförts i Sävsjö kommun. Rapporten färdigställdes 2008 av antikvarie Rickard Wennerberg, Jönköpings läns museum.

FIGUR 15. Översikt över del av gravfältet efter undersökningen. Foto från S av Lena Bergils (nr 4:13). Något beskuren av författaren.

Referenser

Tryckta källor

- Engman, F. 1999. *Fossil åkermark, stensättning och historiska lämningar. Inom fastigheterna Norra Ljunga 3:1 och 6:8*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 1999:16. Jönköping.
- Nordström, M. 1993. *Arkeologiskt återställningsarbete av skadade gravar på Kockhemmet 1:1, 1:3 och Örsby 1:17, fornlämning 45 och 46*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 1993:11. Jönköping.
- Nordström, M. 1994a. *Arkeologisk utredning av ny vägsträckning, väg 767, Norra Ljunga socken, Sävsjö kommun. Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 1994:29. Jönköping.
- Nordström, M. 1994b. *Alehög. Fastighet Mejensjö 838. Väg 767, Norra Ljunga socken. Sävsjö kommun. Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 1994:32. Jönköping.
- Nordström, M. 1999. *I utkanten av en boplats? Inför ladugårdsbygge*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 1999:34. Jönköping.
- Nordström, M. 2004. *Alehög. Hus och härdar från romersk järnålder*. Jönköpings läns museum, Arkeologisk rapport 2004:56. Jönköping.
- Ohlén, C-E., von Sydow, W. & Björkman, S. 1941. *Svenska gods och gårdar. Del 25, Småland: Jönköpings län (östra delen)*. Uddevalla.
- Schultz, P. 1955. Norra Ljunga socken. I: *Sveriges bebyggelse: statistisk-topografisk beskrivning över Sveriges städer och landsbygd. Landsbygden. Jönköpings län, Del 2*. (Red. Sigurd Erixon & Olof Ericson). Uddevalla.

Otryckta källor

- Lindqvist, G. 1971. Meddelande angående arkeologisk undersökning av fornlämning å Örsbyholm 1:8 i Norra Ljunga socken, Småland. Jönköping 31 mars 1971. Jönköpings läns museums antikvarisk-topografiska arkiv.
- Stilborg, O. 2003. Muntlig uppgift 12 mars 2003.

Arkiv

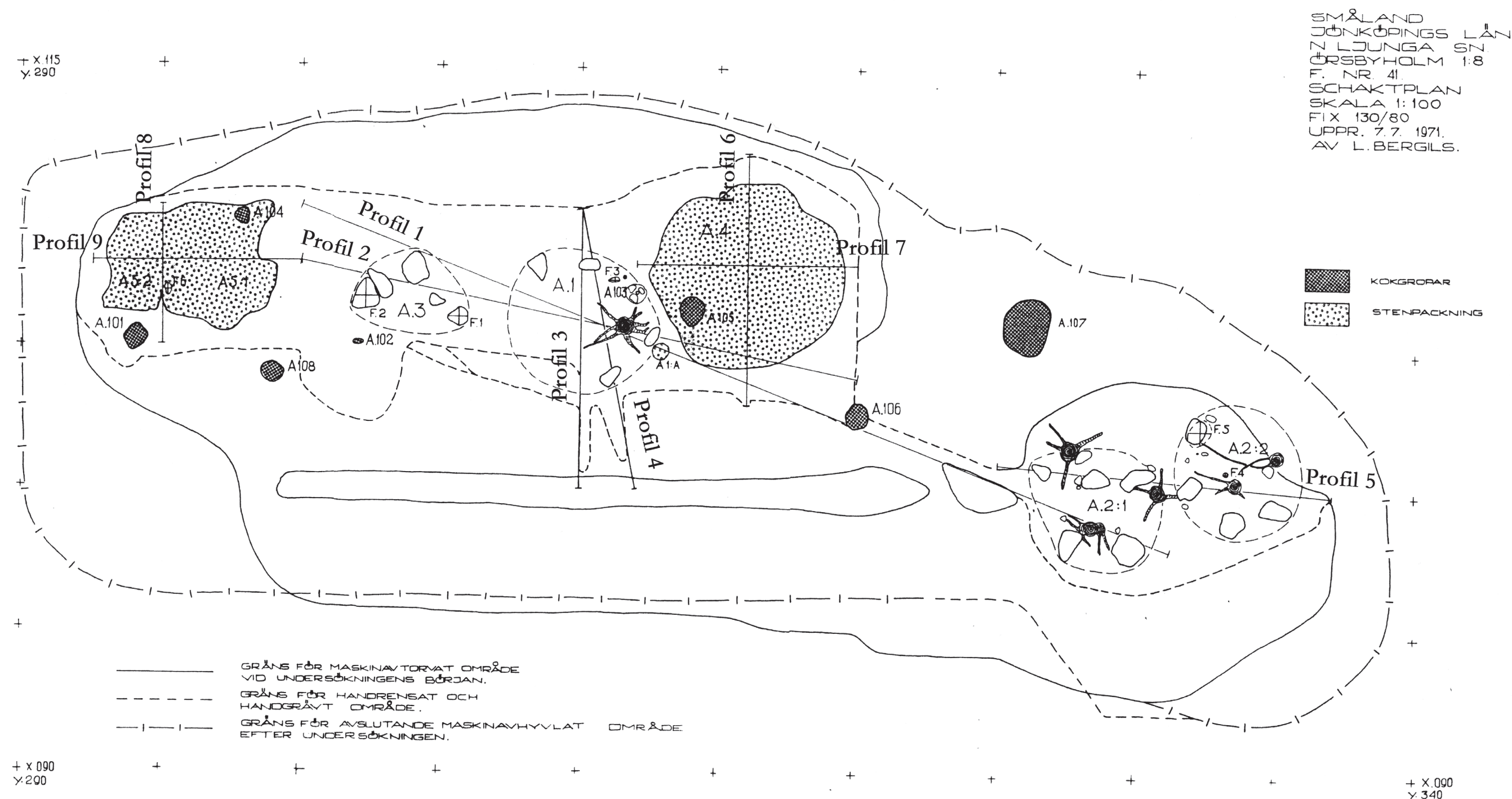
- Jönköpings läns museums antikvarisk-topografiska arkiv.
- Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS).

Figurförteckning

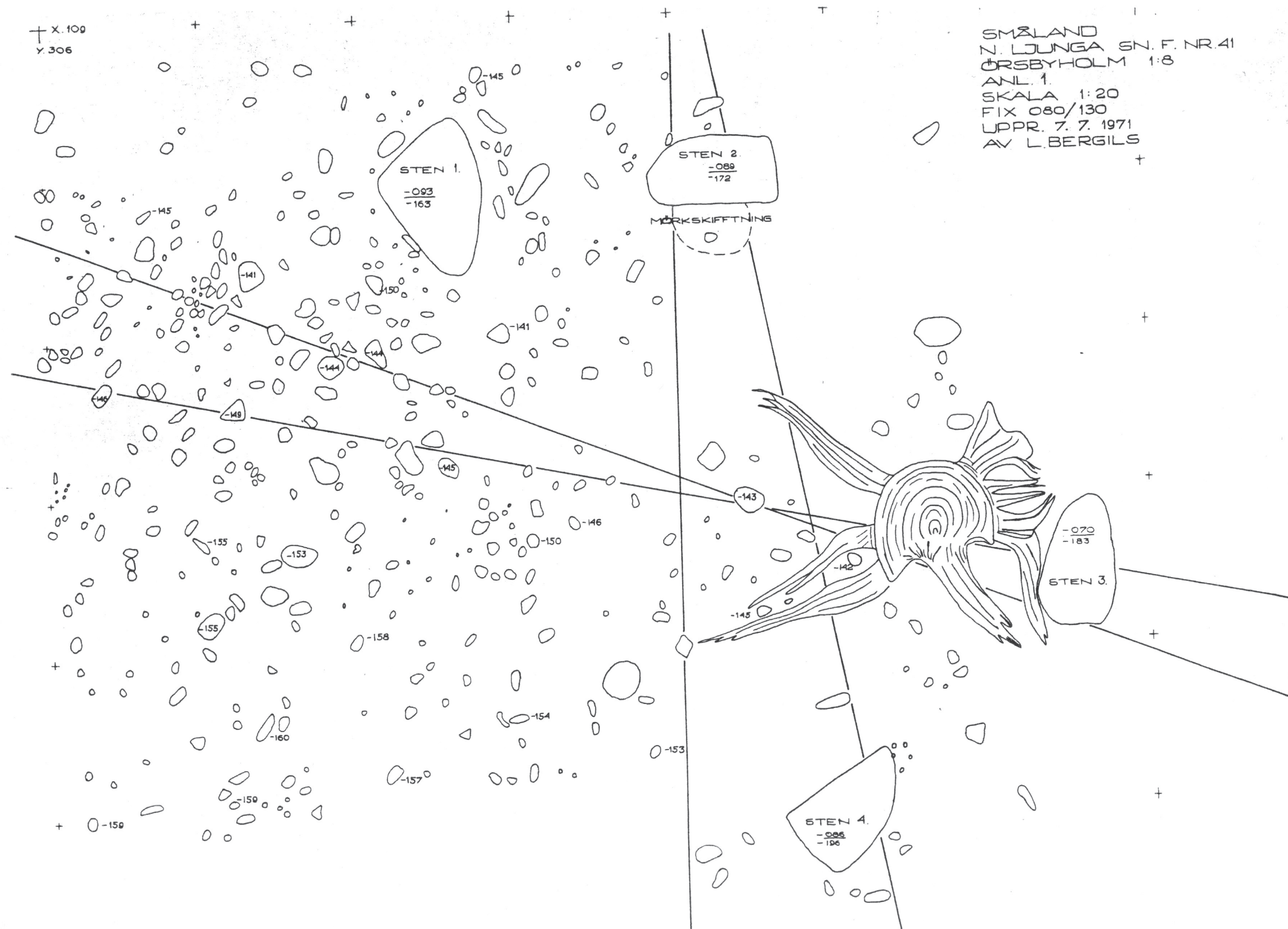
Figur 1. Översikt över undersökningsytan med RAÄ 41, samt omkringliggande registrerade fornlämningar. Skala 1:10 000	4
Figur 2. Översikt över platsen för undersökningen	7
Figur 3. Maskinavbaning vid undersökningen. Arbetsbild	7
Figur 4. Översiktsplan över undersökningsytan	8
Figur 5. Anläggning 1	9
Figur 6. Bitar av keramik från anläggning 1	10
Figur 7. Detalj av bronsspiral från anläggning 2:2	10
Figur 8. Fragment tillhörande kniven från anläggning 2:2	11
Figur 9. Det rekonstruerade kärlet med handtag från anläggning 2:2	12
Figur 10. Översiktsbild över mellersta delen av gravfältet	12
Figur 11. Anläggning 4 vid undersökning	13
Figur 12. Anläggning 5 från O	14
Figur 13. Anläggning 106 från NNV	14
Figur 14. Grävpersonalen. Arbetsbild från undersökningen	15
Figur 15. Översikt över del av gravfältet efter undersökningen	16

Plan- och profilritningar

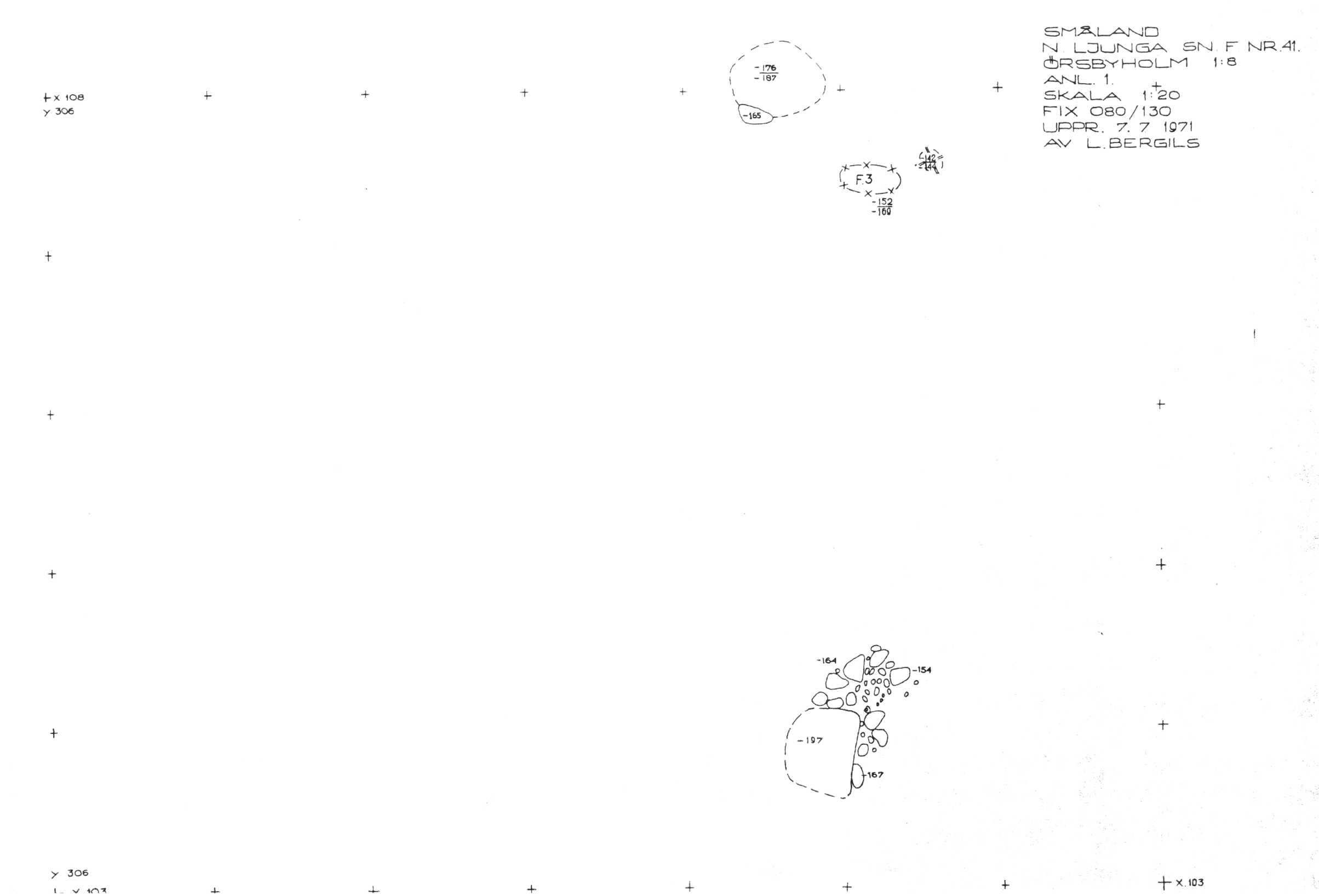
JLM dnr 281/71

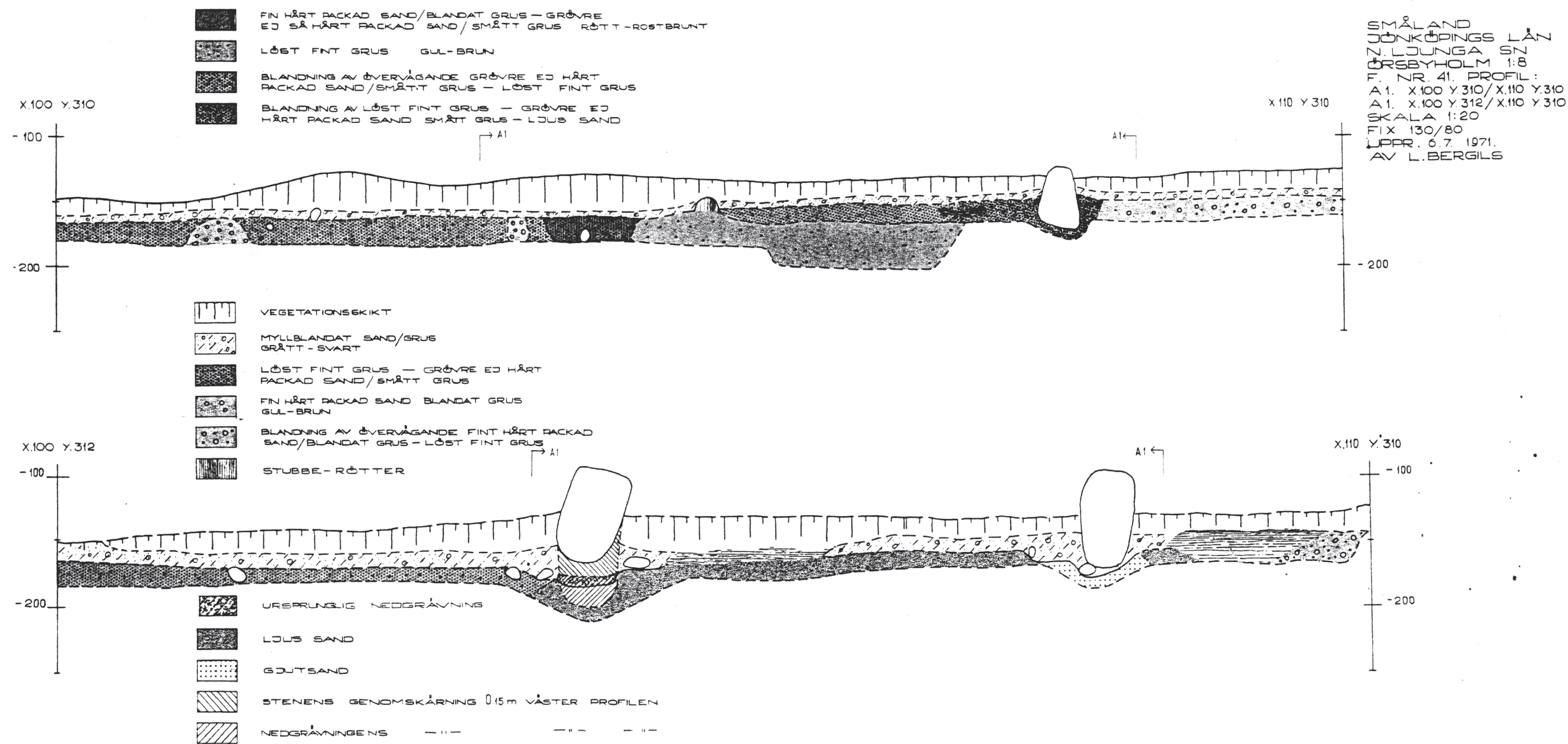

Figur 1. Översikt över undersökningsytan med undersökta och inmätta anläggningar, samt profiler och fynd. Planen något bearbetad av författaren. Ej skalenlig.

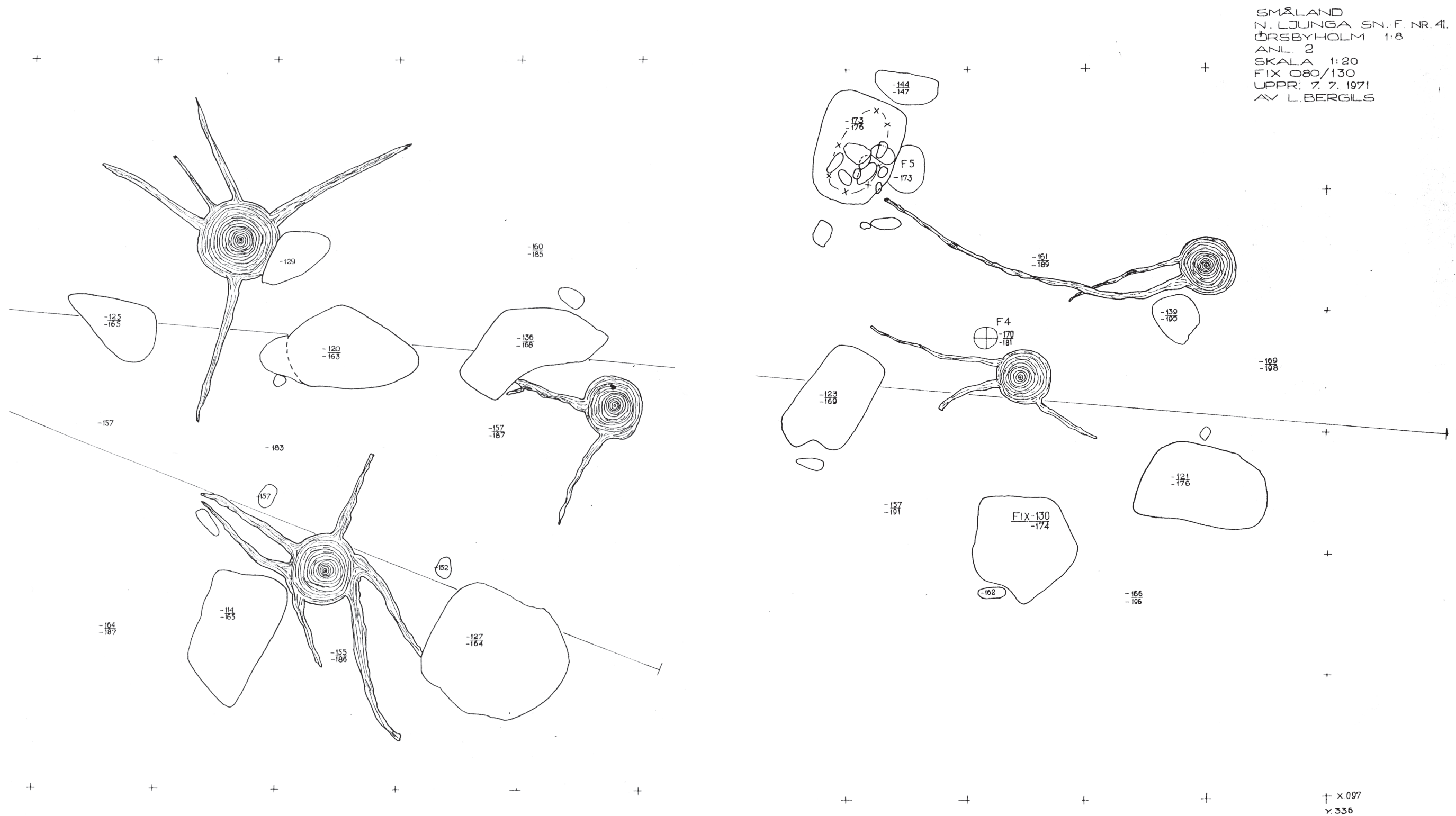

Figur 2. Anläggning 1 vid början av undersökningen. Ej skalenlig.

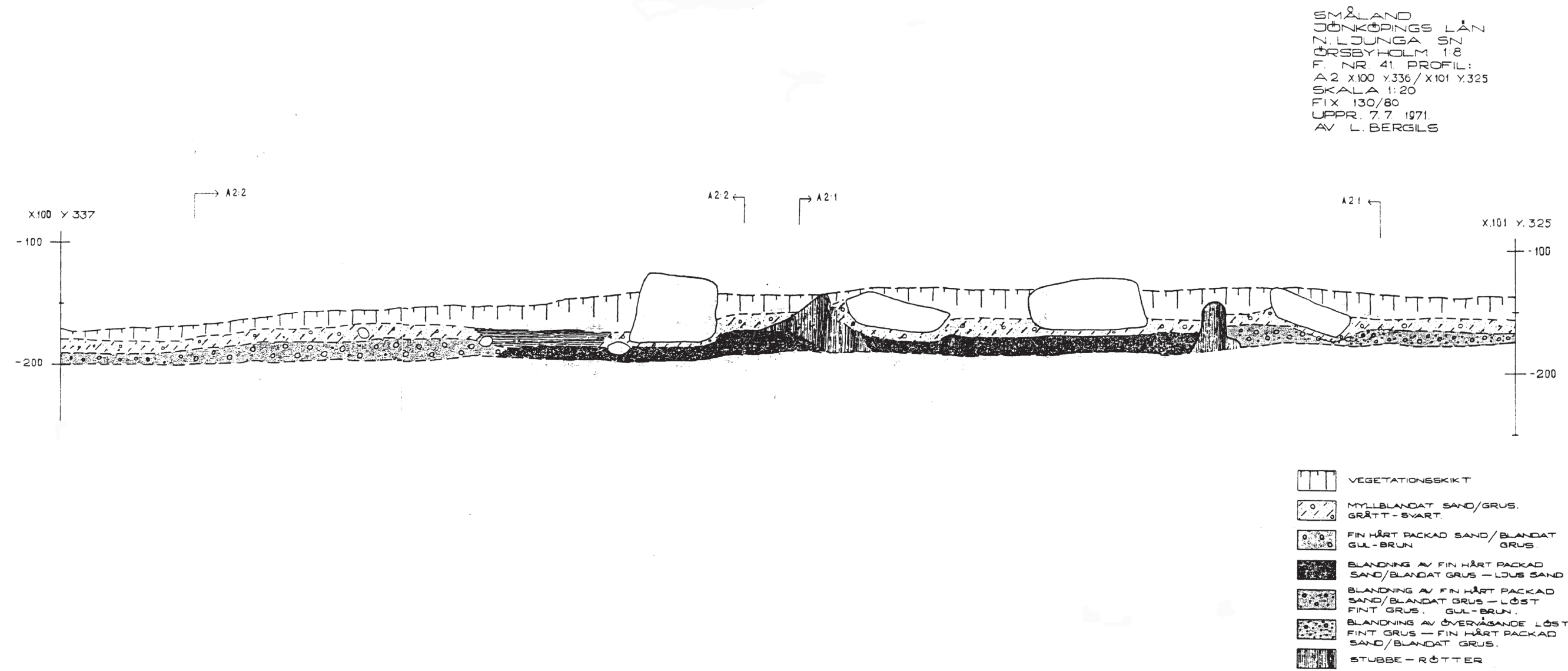

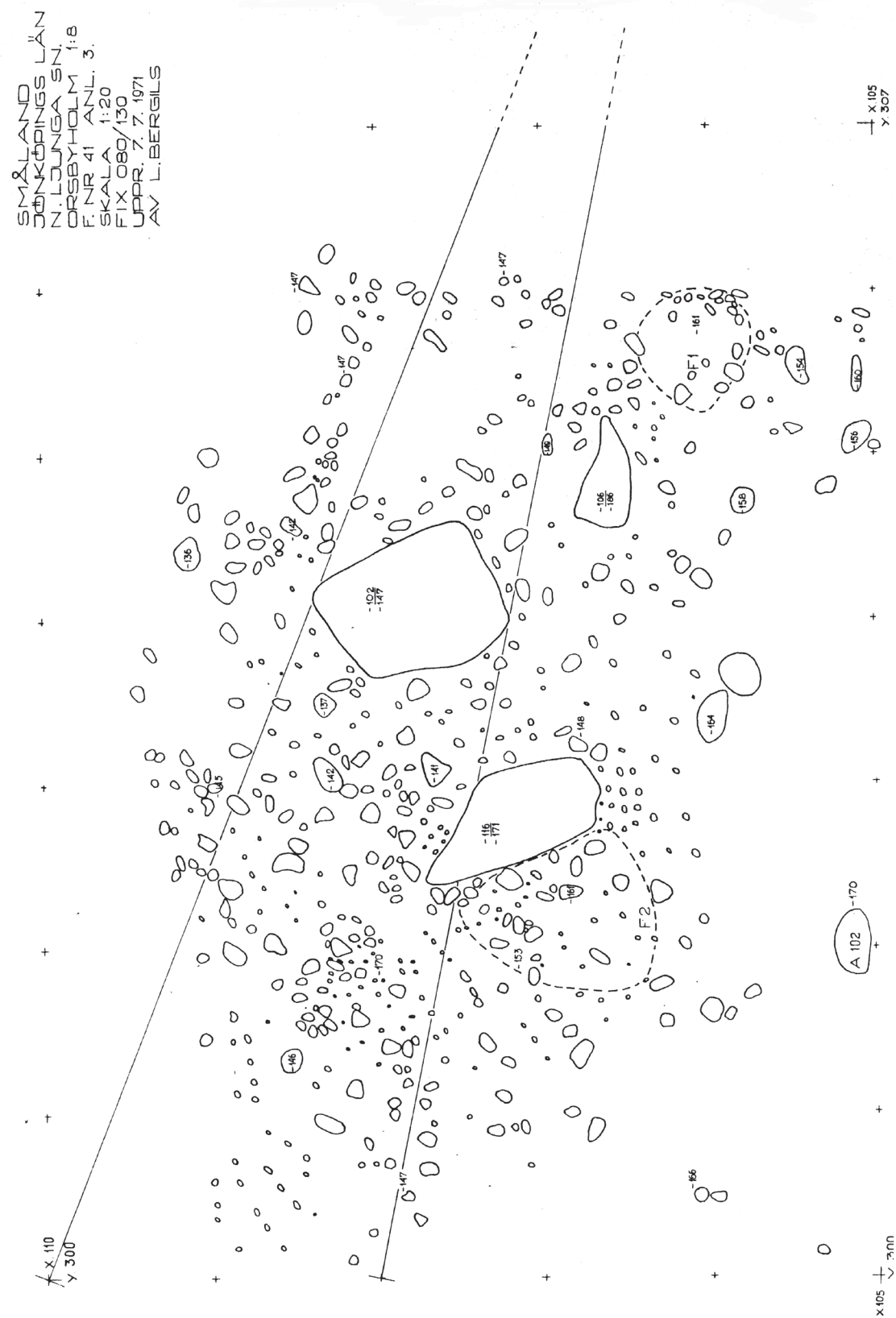
Figur 4. Ritningar av de två profilerna i anläggning 1. Den övre visar den västligaste profilen (profil 3) från öster. Den undre visar den östligare belägna profilen (profil 4). Även denna ritad från öster. Ej skalenliga.

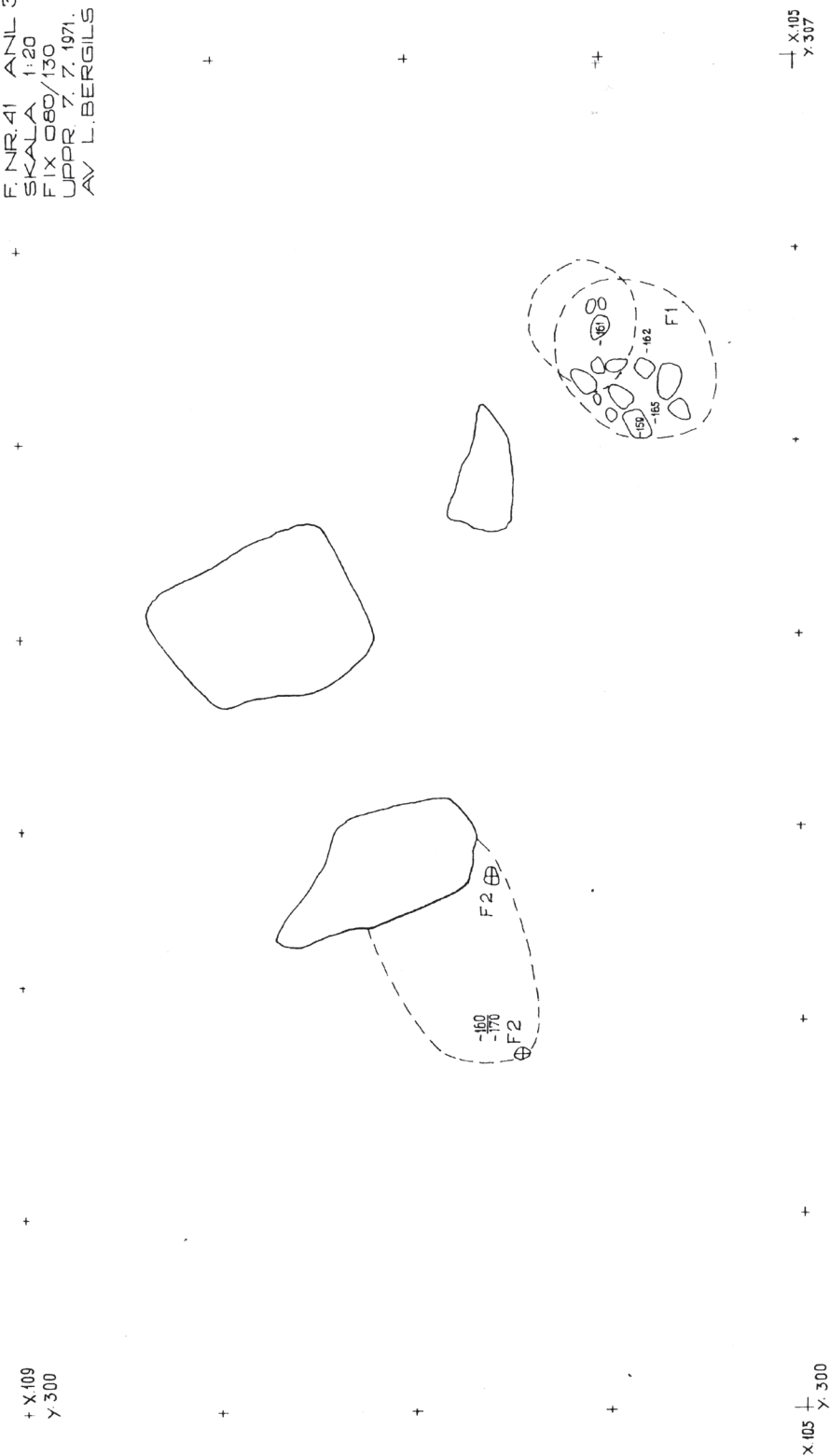
Figur 5a och 5b. Planer över anläggning 2. Till vänster figur 5a med anläggning 2:1, till höger figur 5b med anläggning 2:2 och fyndnr 4 och 5 markerade. Den övre streckade linjen markerar den profil som drogs genom anläggningen (se profil 5). Den nedre markerar östligaste delen av en av de två långprofiler som drogs tvärs igenom undersökningsytan (profil 1). Ej skalenliga.

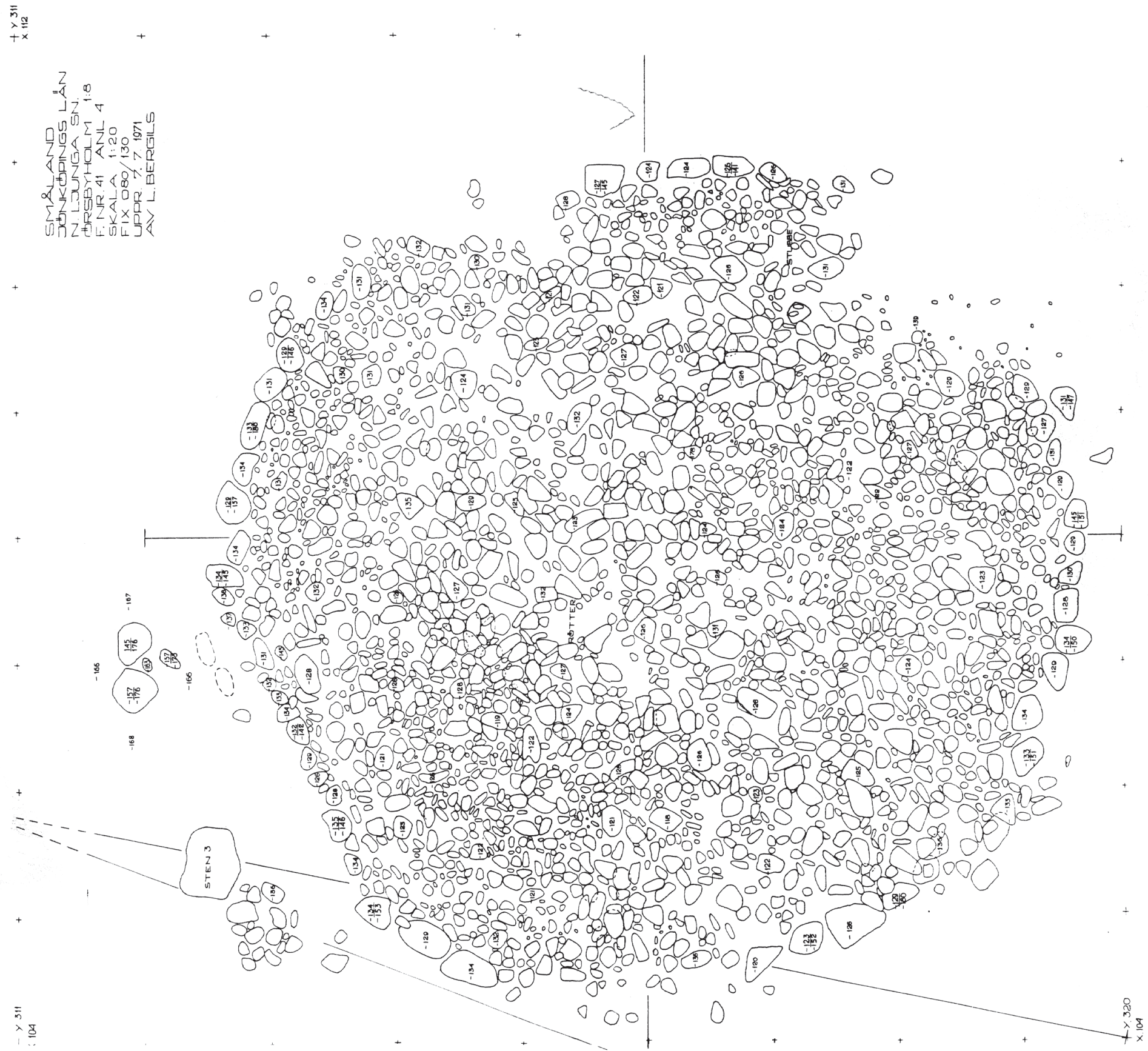
Figur 6. Profil 5. Anläggning 2 från norr. Ej skalenlig.

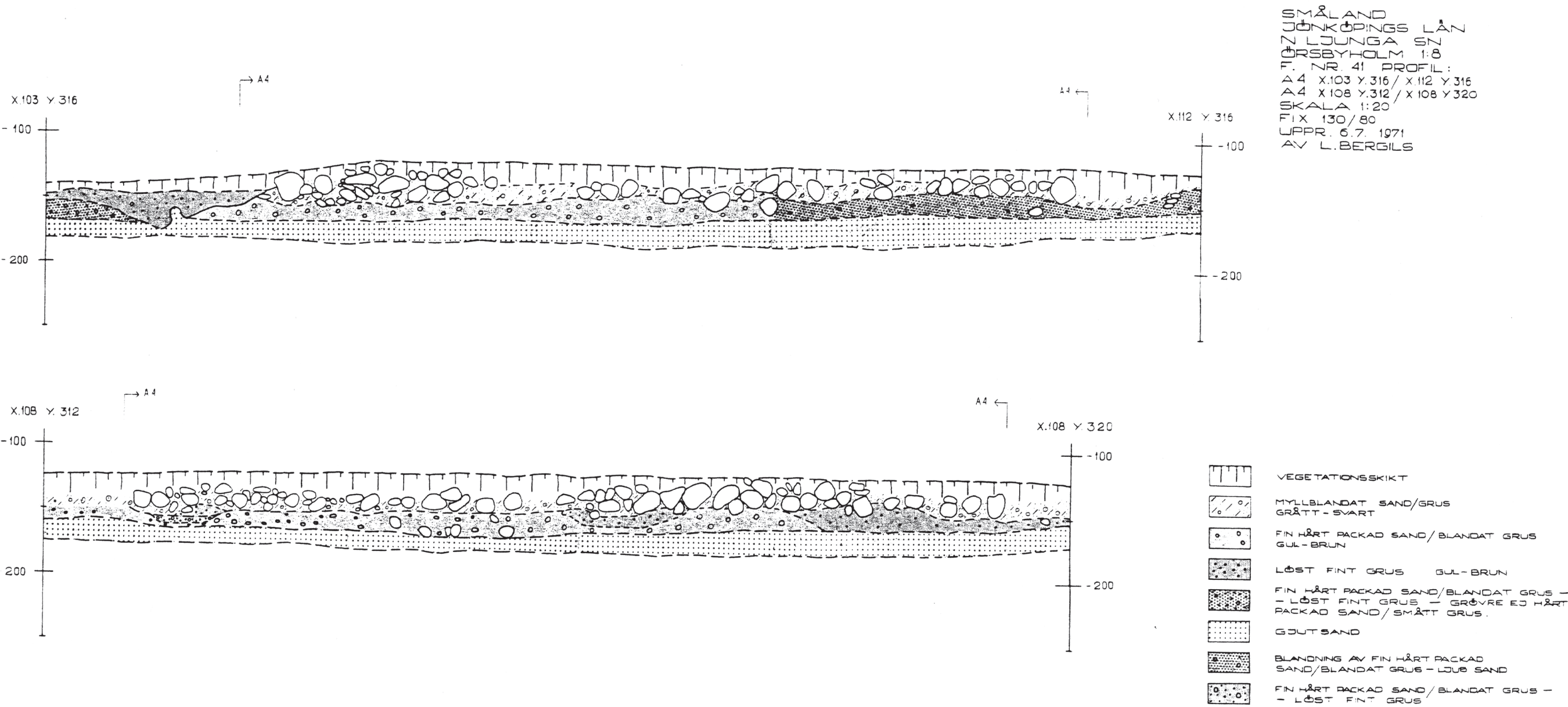
SMÅLAND
DUNKRINGS LÄN
N. LJUNGA SN.
DRSBYHOLM 1:8
F. NR. 41 ANL. 3.
SKALA 1:20
FIX 080/130
UPPR. 7. 7. 1971
AV L. BERGILS

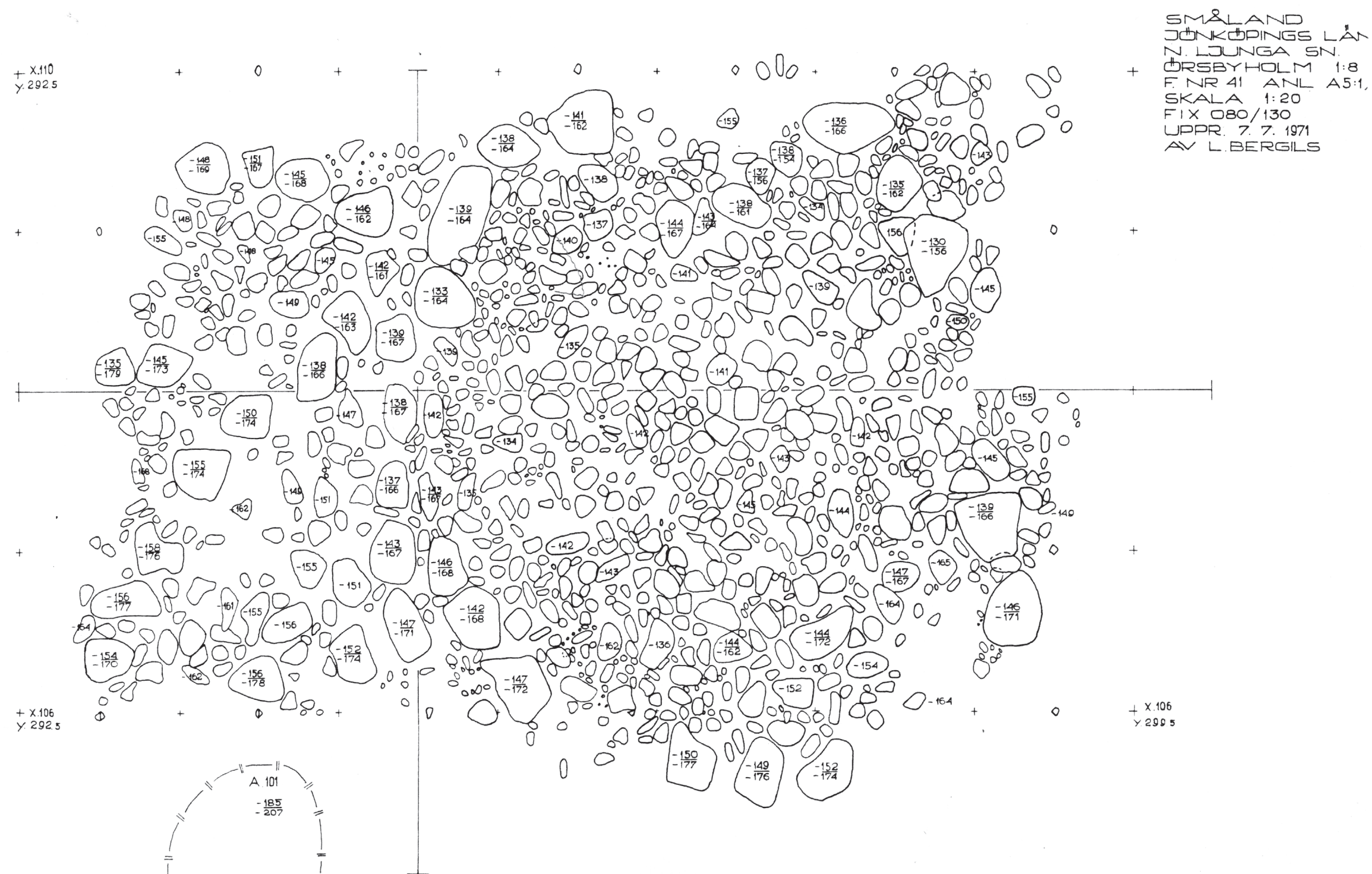
Figur 7a och 7b. Till vänster figur 7a med anläggning 3 vid undersökningens början. Till höger figur 7b med anläggning 3 i slutet av undersökningen. Ej skalnliga.

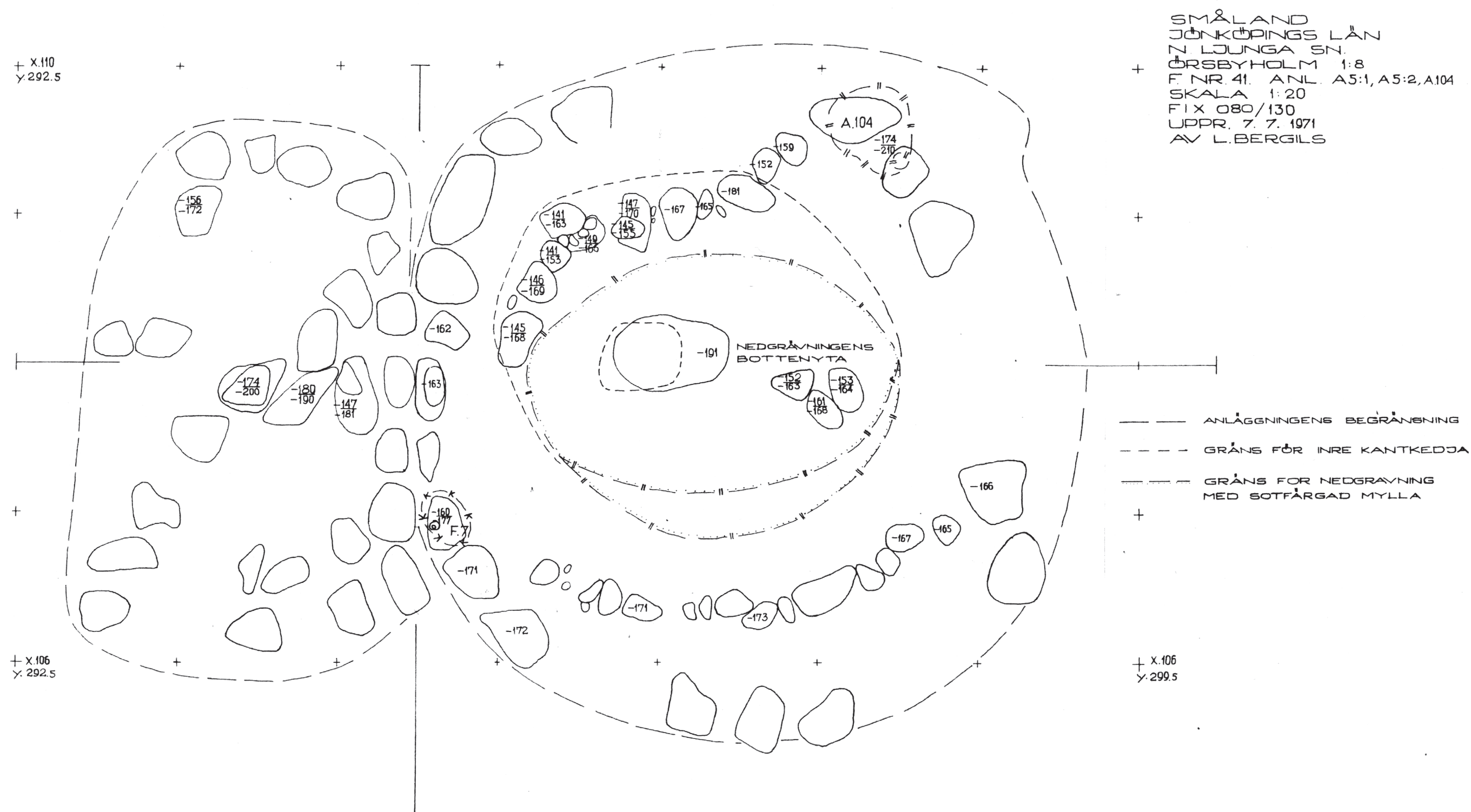
Figur 8. Anläggning 4 i plan. Ej skalenlig.

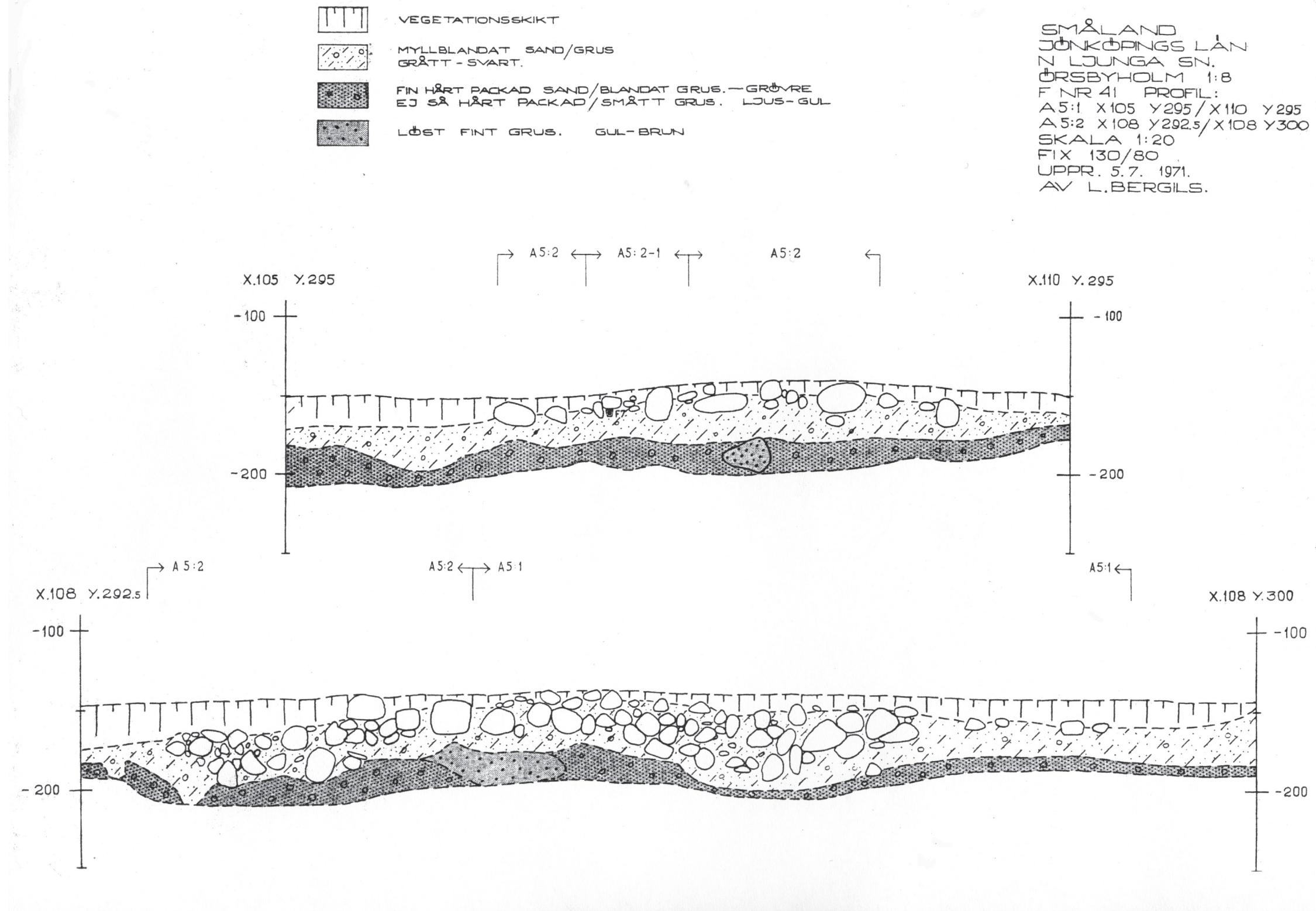
Figur 9. Profiler över anläggning 4. Överst profil 6 från öster. Nederst profil 7 från söder. Ej skalenliga.

Figur 10. Plan över anläggning 5 i början av undersökningen (5:1 i högra delen, 5:2 i vänstra). Längst ned till vänster skymtar anläggning 101, tolkad som kokgrop. Ej skalenlig.

Figur 11. Plan över anläggning 5 i slutet av undersökningen (5:1 i högra delen, 5:2 i vänstra). Notera den inre kantkedjan i anläggning 5:1 till höger. Ej skalenlig.

Figur 12. Profiler över anläggning 5. Överst profil 8 från öster (i kant mellan 5:1 och 5:2). Notera fyndnr 7. Nederst profil 9 från söder. Ej skalenliga.

Fyndförteckning

JLM dnr 281/71

Fyndnr	Anläggning	x-kord	y-kord	Fyndtyp
1	3	104,8 105,4	305,2 306,0	Brända ben, 40–50 st små fragment, 0,02 l
2	3	105,3 106,0	301,8 302,0	Brända ben, ca 10 st små fragment
3	1	107,0	311,0	Brända ben, 0,75 l, keramikskärvor, 0,4 l (ljus beigebrun grovmagrad keramik), kol, 5–6 bitar, 0,005 l kamfragment? 1 st
4	2	100,7 (100) 100,9	333,07 (333) 333,3	Brända ben, 0,92 l, keramikskärvor (örnerade), (1 st lerkärl i bitar?), (tunn svartfärgad keramik, rekonstruerad botten samt handtag, troligen folkvandringstida keramik) 10-tal sönderrostade fragment av järnföremål (kniv?), kol, 6–10 små bitar, 0,002 l
5	2	101,9 (100) 102,7	331,9 (332) 332,7	Brända ben, 0,025–0,03 l, 1 m NV om F4 några av benbitarna hopblandade 1 st bronsspiral till spänne (fibula?), Keramikskärvor, 4 st, kol, bränd bark, 0,001 l
6	5:1	101,7 (106?) 102,1 (107?)	295 295,3	Keramikskärvor
7	Profil mellan A5:1 och A5:2			Keramikskärvor, 13 st

Före 1970-talets början hade praktiskt taget inga arkeologiska insatser genomförts i Sävsjö kommun. Detta kom dock att ändras, genom att Jönköpings läns museum sommaren 1971 undersökte ett mindre gravfält med domarringar och stensättningar inom fastigheten Örsbyholm 1:8 i Norra Ljunga socken. Innan undersökningen tog sin början var endast en domarring registrerad på platsen (RAÄ 41).

Då ytan runt domarringen avtorvades kunde ytterligare tre domarringar konstateras, samt flera stensättningar och kokgropar. Bland fynden som gjordes vid undersökningen var en del av en bronsspiral till en fibula, fragment av en järnkniv, brända ben, samt keramik. Ett keramikkärl med tillhörande handtag kunde delvis rekonstrueras i mitten av 1990-talet och befanns vara av folkvandringstida typ.